ĢENERĀLADVOKĀTA F. DŽ. DŽEIKOBSA [*F. G. JACOBS*] SECINĀJUMI,

sniegti 2005. gada 2. jūnijā [1]

1. Šajā lietā Komisija apgalvo, ka Itālijas Republika, pieņemot noteiktas tiesību normas, ar kurām tiek atļauta sarunu procedūra, nepublicējot konkursa paziņojumu par aprīkojuma cīņai ar meža ugunsgrēkiem un ugunsdzēšanas pakalpojumu iepirkšanu, nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Padomes Direktīvu 93/36/EEK [2] un EKL 43. un 49. pantu.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

2. Valsts, reģionālo vai vietējo iestāžu, publisko tiesību subjektu vai apvienību, ko izveidojusi viena vai vairākas šādas iestādes vai publisko tiesību subjekti, procedūras publisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai regulē Direktīva 92/50 [3] un procedūras publisko piegādes līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai regulē Direktīva 93/36 [4].

3. Direktīvās ir noteiktas trīs veidu procedūras:

— "atklātās procedūras" — visi ieinteresētie pakalpojumu sniedzēji var iesniegt piedāvājumus;

— "slēgtās procedūras" — piedāvājumus var iesniegt tikai tie pakalpojumu sniedzēji, ko uzaicinājušas līgumslēdzējas iestādes, un

1 — Oriģinālvaloda — angļu.

2 — Pieņemta 1993. gada 14. jūnijā un koordinē piegāžu valsts līgumu piešķiršanas procedūras [publisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai] (OV L 199, 1. lpp.).

3 — Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīva 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai [publisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai] (OV L 209, 1. lpp.).

4 — Skat. abu direktīvu 1. pantu b) punktus.

— "sarunu procedūras" — līgumslēdzējas iestādes apspriežas ar pašu izraudzītiem pakalpojumu sniedzējiem un ar vienu vai vairākiem no viņiem vienojas par līguma noteikumiem.[5]

4. Kā vispārēja norma ir noteikts, ka līgumslēdzējas iestādes tiesības slēgt publiskos piegādes un pakalpojumu līgumus piešķir ar atklātu vai slēgtu procedūru[6].

5. Tomēr vairākos izņēmuma gadījumos tās tiesības slēgt publiskos iepirkuma līgumus var piešķirt ar sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā.

6. Šie gadījumi attiecībā uz publiskajiem piegādes līgumiem ir noteikti Direktīvas 93/36 6. panta 3. punktā un ietver arī tos, kas attiecināmi uz šo lietu:

"[..]

c) ja, tehnisku vai mākslinieciscu iemeslu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību, piegādājamos ražojumus var izgatavot vai piegādāt vienīgi konkrēts piegādātājs;

d) tik lielā mērā, cik noteikti nepieciešams, ja attiecīgām līgumslēdzējām iestādēm neparedzētu iemeslu dēļ radusies ārkārtēja steidzamība, kas liedz ievērot termiņus, kuri atklātām, slēgtām vai sarunu procedūrām noteikti saskaņā ar 2. punktu[7]. Apstākļi, uz kuriem atsaucas, pamatojot ārkārtēju steidzamību, noteikti nedrīkst būt radušies līgumslēdzēju iestāžu dēļ;

e) papildu piegādēm, ko veic pirmais piegādātājs un kas paredzētas vai nu kā parasto rezerves daļu vai uzstādīto iekārtu daļējas aizstājējas, vai tās papildina esošās rezerves daļas vai uzstādītās iekārtas, ja piegādātāja maiņa līgumslēdzējai iestādei liktu iegādāties materiālus ar atšķirīgiem tehniskiem parametriem, un tas radītu nesavietojamību vai nesamērīgas tehniskas grūtības darbībā un uzturēšanā. Šādu līgumu, kā arī atkārtotu līgumu termiņš parasti nedrīkst pārsniegt trīs gadus."

5 — Attiecīgi katras direktīvas 1. panta d), e) un f) punkts.

6 — Direktīvas 93/36 6. panta 4. punkts un Direktīvas 92/50 11. panta 4. punkts.

7 — Šādas sarunu procedūras tiek veiktas, rodoties grūtībām atklātā vai slēgtā procedūrā, un ja iepriekš ir sniegts uzaicinājums iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā vai ja procedūrā piedalās visi, kas iepriekšējās procedūrās iesniedza piedāvājumus.

7. Attiecībā uz pakalpojumu līgumiem, tie ir noteikti Direktīvas 92/50 11. panta 3. punktā nedaudz atšķirīgā redakcijā:

"b) ja tehnisku vai mākslinieciscu iemeslu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību, pakalpojumus var sniegt tikai konkrēts pakalpojumu sniedzējs;

[..]

d) tik lielā mērā, cik noteikti nepieciešams, ja attiecīgām līgumslēdzējām iestādēm neparedzētu iemeslu dēļ radusies ārkārtēja steidzamība, kas liedz ievērot termiņus, kuri atklātām, slēgtām vai sarunu procedūrām [8] noteikti saskaņā ar 17. līdz 20. pantu. Apstākļi, uz kuriem atsaucas, pamatojot ārkārtēju steidzamību, noteikti nedrīkst būt radušies līgumslēdzēju iestāžu dēļ;

[..]

f) par jauniem pakalpojumiem, kas atkārto līdzīgus pakalpojumus, kuri uzticēti tam pašam pakalpojumu sniedzējam, kam tā pati līgumslēdzēja iestāde iepriekš piešķīrusi līgumu, ar noteikumu, ka šie pakalpojumi atbilst pamatprojektam, par kuru saskaņā ar 4. punktā minētajām procedūrām piešķirts pirmais līgums. Tiklīdz par pirmo projektu izsludina konkursu, ir jāpaziņo par to, ka iespējams izmantot sarunu procedūru, un līgumslēdzējas iestādes, piemērojot 7. panta noteikumus, ņem vērā turpmāko pakalpojumu kopējās paredzamās izmaksas. Šo procedūru var izmantot tikai trīs gadus pēc pirmā līguma noslēgšanas."

8. Tomēr arī tad, ja piemēro šādus izņēmumus vai ja līguma vērtība ir mazāka par robežvērtību, sākot no kuras ir jāpiemēro direktīvas [9], Tiesa ir noteikusi, ka piemērotajām procedūrām ir jāatbilst Kopienu tiesību normu pamatprincipiem un jo īpaši nediskriminācijas principam, kurš izriet no Līguma noteikumiem par tiesībām veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību, proti, no EKL 43. un 49. panta [10]. Šis princips nosaka pienākumu nodrošināt

8 — Pēdējās minētās ir noteiktas sarunu procedūras, kurās tiek iepriekš publicēts uzaicinājums iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā, izņemot iepriekšējā zemsvītras piezīmē minētajiem analoģiskus gadījumus.

9 — Tās ir, saskaņā ar Direktīvas 93/36 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu un Direktīvas 92/50 7. panta 1. punktu, ja līguma paredzamā vērtība bez PVN ir vismaz 200 000 īpašās aizņēmumtiesības (SDR) vai saskaņā ar Direktīvu 93/36 attiecībā uz galvenajām valdības iestādēm SDR 130 000 — kas 2002. gadā bija līdzvērtīgi EUR 249 681 un attiecīgi EUR 162 293 — skat. OV 2001, C 332, 21. lpp.

10 — Skat. 2003. gada 10. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 Komisija pret Vāciju (*Recueil*, I-3609. lpp., 62. punkts).

pārskatāmību, kas savukārt nosaka atbilstīgu publicēšanu, lai nodrošinātu konkurenci tirgū un publisko līgumu piešķiršanas procedūru taisnīgu norisi [11].

Valsts tiesību akti

9. Ar 1998. gada 30. marta Likuma Nr. 61 [12] 23. pantu *Corpo Forestale dello Stato* (Valsts mežu pārvalde; turpmāk tekstā — "*Corpo Forestale*") tika piešķirtas noteiktas naudas summas, lai no 1998. līdz 2000. gadam iepirktu helikopterus cīņai ar meža ugunsgrēkiem.

10. Ar 1992. gada 24. februāra Likuma Nr. 225 par valsts dienestu un civilo aizsardzību [13] 5. panta 1. punktu Ministru padomes prezidentam tiek piešķirtas tiesības izziņot ārkārtas situāciju noteiktos rajonos uz noteiktu laika periodu gadījumos, ja iestājas dabas nelaimes, katastrofas vai citas situācijas, kurās, ņemot vērā to smagumu un apmērus, nepieciešami ārkārtas pasākumi un pilnvaras. Ar 5. panta 2. punktu šādos gadījumos, lai nodrošinātu ārkārtas stāvokļa novēršanu pamatojoties uz šo paziņojumu, ir atļauts pieņemt rīkojumus, ar ko atkāpjas no spēkā esošām tiesību normām, bet kas atbilst vispārējiem tiesību aktu principiem.

11. Ar 2002. gada 28. jūnija dekrētu [14], kurš pēc daudzu meža ugunsgrēku izcelšanās tika pieņemts, pamatojoties uz Likuma Nr. 225 5. panta 1. punktu, Ministru padomes prezidents izziņoja ārkārtas stāvokli visā Itālijā, lai veiktu meža ugunsgrēku apkarošanu no gaisa. Ārkārtas stāvoklis ilga līdz 2002. gada 31. oktobrim. Ar citu šī paša datuma dekrētu [15], Verbano-Kuzio-Osolas [*Verbano-Cusio-Ossola*] provincē tika izziņots pastiprināts ārkārtas stāvoklis, kas ilga līdz 2002. gada 31. decembrim. Pēdējais minētais ārkārtas stāvoklis, bet ne pirmais, tika pagarināts līdz 2003. gada 30. decembrim [16] un atkārtoti līdz 2004. gada 31. jūlijam [17].

12. 2002. gada 24. jūlijā Ministru padomes prezidents izdeva Rīkojumu Nr. 3231 (turpmāk tekstā — "apstrīdētais rīkojums") [18] par cīņu ar meža ugunsgrēkiem no gaisa, pamatojoties uz Likumu Nr. 225, jo īpaši tā 5. pantu, 2001. gada 7. septembra Dekrētu-

11 — Skat. 2000. gada 7. decembra spriedumu lietā C-324/98 *Telaustria* un *Telefonadress* (*Recueil*, I-10745. lpp., 62. punkts).

12 — 1998. gada 31. marta *GURI*.

13 — 1992. gada 17. marta *GURI*.

14 — 2002. gada 11. jūlija *GURI*.

15 — 2002. gada 10. jūlija *GURI*.

16 — Ministru padomes prezidenta 2002. gada 20. decembra dekrēts (2002. gada 27. decembra *GURI*).

17 — Ministru padomes prezidenta 2003. gada 24. oktobra dekrēts (2003. gada 4. novembra *GURI*).

18 — 2002. gada 30. jūlija *GURI*.

likumu Nr. 343, kas 2001. gada 9. novembrī pieņemts kā Likums Nr. 401 [19], un diviem iepriekš minētajiem 2002. gada 28. jūnija dekrētiem [20].

13. Rīkojuma 1. panta 2. punkts un 2. panta 1., 2. un 3. punkts (turpmāk tekstā — "apstrīdētās tiesību normas") ir šīs tiesvedības priekšmets.

14. Rīkojuma 1. panta 2. punktā noteikts:

"Lai uzlabotu aviodienesta nodaļu, kuras iesaistītas meža ugunsgrēku apkarošanā, operatīvo darbspēju, Civilās aizsardzības departaments ir pilnvarots izstrādāt un ieviest īpašu ārkārtas stāvokļu programmu, kas uzlabotu tā tehnoloģiskos un informātikas resursus, un tas var iegādāties nepieciešamās iekārtas, veicot tiesību slēgt publiskos līgumus piešķiršanas procedūras, tai skaitā tieši vienojoties."

15. Rīkojuma 2. panta 1., 2. un 3. punktā noteikts:

"1. Lai visā valsts teritorijā izcēlušos meža ugunsgrēku gadījumā reaģētu atbilstoši situācijai un ar nepieciešamo steidzamību, ievērojot 2000. gada 21. novembra Likuma Nr. 353 7. panta 2. punktā [21] noteiktos mērķus, lai izveidotu Civilās aizsardzības departamenta lidaparātu flotes būtisku un pastāvīgu papildinājumu, ņemot vērā ārkārtas stāvokļu dažādību, un tajā pašā laikā, lai veiktu pamata pasākumus šādu ugunsgrēku, kas var būtiski apdraudēt gan cilvēkus, gan īpašumu, izplatīšanās ierobežošanai, Civilās aizsardzības departaments, ievērojot vislielāko steidzamību, ir pilnvarots noteikt tā uzdevumu izpildei vispiemērotākos lidaparātus un, atkāpjoties no turpmāk minētajā 4. pantā noteiktā [22], noslēgt tiešus publiskos līgumus par meža ugunsgrēku apkarošanas no gaisa pakalpojumu iegādi vai sniegšanu.

2. Ievērojot 2000. gada 21. novembra Likuma Nr. 353 7. panta 2. punktā noteiktos mērķus, lai uzlabotu aviodienesta nodaļu, kuras *Corpo Forestale dello Stato* izmanto meža ugunsgrēku apkarošanā un turpmākām

19 — 2001. gada 10. novembra *GURI*; Likums par steidzamiem pasākumiem civilās aizsardzības aģentūru darbību koordinēšanas nodrošināšanai.

20 — Atsauce uz otro ārkārtas stāvokli Verbano-Kuzio-Osolas provincē šķiet mulsinoša, vismaz attiecībā uz apstrīdētajām tiesību normām, kas visas attiecas uz cīņu ar mežu ugunsgrēkiem. Šis ārkārtas stāvoklis būtībā ir saistīts nevis ar visu minēto provinci kopumā, bet gan tās nelielu daļu un attiecas uz izkusušu ledāju ūdeņu apjoma palielināšanos, kuras cēlonis var būt saistīts ar neparasti karstiem laika apstākļiem, bet acīmredzot ne ar mežu ugunsgrēkiem. Tomēr tas ir viens no apstrīdētā rīkojuma juridiskajiem pamatojumiem un uz to atsaucas Komisija.

21 — Pamatlikuma par meža ugunsgrēku apkarošanu (2000. gada 30. novembra *GURI*) 7. panta 2. punkts nosaka attiecīgām iestādēm nodrošināt efektīvu ugunsgrēku apkarošanu un veikt valsts ugunsgrēku apkarošanas lidaparātu flotes uzlabošanu un modernizēšanu.

22 — Sarakstā papildus tiesību aktiem, ar ko ieviež Kopienu direktīvas par tiesību slēgt publiskos iepirkumu līgumus piešķiršanu, ir iekļauts Likuma Nr. 61/98 23. pants.

darbībām iespējamai civilai aizsardzībai ārkārtas stāvokļos, operatīvo darbspēju, *Corpo Forestale*, ievērojot vislielāko steidzamību, ir pilnvarota noteikt tā uzdevumu un citu pienākumu, kas noteikti Likuma Nr. 225/1992 11. pantā [23], izpildei vispiemērotākos lidaparātus un atkāpjoties no turpmāk minētajā 4. pantā noteiktā veikt iegādi uz tieši piešķirtu publiskā līguma slēgšanas tiesību pamata. Šim mērķim *Corpo Forestale* var arī saņemt un izvērtēt citu valsts, reģionālo vai vietējo organizāciju veikto pārbaužu rezultātus un civilās aizsardzības pieredzi, kā arī to veikto tehnisko pētījumu rezultātus, lai sasniegtu visas valsts meža ugunsgrēku apkarošanas lidaparātu flotes iespējamo visizdevīgāko funkcionalitātes un darbspēju apvienošanu un visekonomiskāko administrēšanu. Šajā pantā minēto lidaparātu iegādei, un atkāpjoties no vispārējām tiesību normām par valdības finanšu uzskati, *Corpo Forestale* var noslēgt līgumus par tās īpašumā esošu lidaparātu, kuri tika paredzēti, bet vēl nav pārdoti, pārdošanu.

3. Lai galvenajam ugunsdzēsības ierēdnim būtu iespējams nodrošināt sadarbību starp uz zemes esošajām komandām un ugunsgrēku apkarošanas lidaparātiem, *Corpo Forestale* ir pilnvarota iegādāties, arī piešķirot tiesības slēgt publisko līgumu tieši, tādas radioviļņu uztveršanas iekārtas un piederumus, kas nepieciešami zemes–gaisa sakariem ar šiem lidaparātiem brīžos, kad tie tiek izmantoti cīņas ar ugunsgrēkiem operācijās."

16. Rīkojuma preambulā kā tā pieņemšanas iemesli minēti kopš 2002. gada dominējošie klimatiskie un metereoloģiskie apstākļi ar īpaši augstu temperatūru jūnijā, kas palielina meža ugunsgrēku risku un ir iemesls neatliekamai vajadzībai pēc aprīkojuma cīņai ar ugunsgrēkiem no gaisa.

Procedūra

17. 2000. gada decembrī Itālijas Lauksaimniecības un mežsaimniecības politikas ministrija, ievērojot Likuma Nr. 61/98 23. pantu, publicēja uzaicinājumus iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā par 49 helikopteru piegādi. Šīs procedūras vispirms tika uz laiku pārtrauktas un pēc tam atceltas, kas ir cēlonis Komisijā iesniegtai sūdzībai. Atbildot uz Komisijas uzdotiem jautājumiem, Itālijas iestādes norādīja, ka šāda rīcība tika veikta pēc uzbrukuma Pasaules tirdzniecības centram 2001. gada septembrī, jo bija radusies nepieciešamība nodrošināt helikopteru izmantošanu gan pretterorisma operācijās, gan cīņai ar meža ugunsgrēkiem. 2002. gada 22. jūnijā Itālijas

23 — Šis pants nosaka vispārējos pienākumus visām civilās aizsardzības aģentūrām, tai skaitā *Corpo Forestale*.

iestādes informēja Komisiju, ka tās vēlas iegādāties minētos helikopterus un uzskata, ka uz līgumiem neattiecas Kopienu tiesību akti, jo tas ir valsts drošības jautājums.

18. Apstrīdētais rīkojums tika izdots 2002. gada 24. jūlijā, un nav strīda par to, ka, pamatojoties uz to, tika veikta tikai divu AB 412 helikopteru piegāde, kuru piegādi pēc sarunu procedūras pabeigšanas, kuras rezultātā 2002. gada 28. oktobrī tika parakstīts un 31. oktobrī apstiprināts līgums, veica Itālijas sabiedrība *Agusta Bell SpA* (turpmāk tekstā — "*Agusta*").

19. Komisija tomēr uzskatīja, ka apstrīdētā rīkojuma noteikumi ir pretrunā Kopienu tiesību aktiem un 2002. gada 19. decembrī nosūtīja Itālijas valdībai brīdinājuma vēstuli ar lūgumu iesniegt savus apsvērumus saskaņā ar EKL 226. pantu. Valdība atbildēja, uzsverot 2002. gadā Itālijā notikušo meža ugunsgrēku nopietnību.

20. Komisija 2003. gada 3. aprīlī saskaņā ar EKL 226. pantu nosūtīja Itālijas valdībai argumentētu atzinumu, kurā tā secina, ka apstrīdētā rīkojuma 1. panta 2. punkta un 2. panta 1., 2. un 3. punkta pieņemšana nav saderīga ar Kopienas tiesību aktiem. Tā pieprasīja Itālijai izpildīt atzinumā noteikto viena mēneša laikā.

21. Lai arī Itālijas iestādes nosūtīja vairākas atbildes pēc šī termiņa beigām, Komisija uzskata, ka tā nav tikusi informēta par jebkādiem pasākumiem, kas veikti, lai izpildītu argumentētajā atzinumā noteikto.

22. Tādējādi tā ir cēlusi šo prasību, kurā tā lūdz Tiesu:

— atzīt, ka, pieņemot Ministru padomes prezidenta 2002. gada 24. jūlija Rīkojumā Nr. 3231 1. panta 2. punktu un 2. panta 1., 2. un 3. punktu, saskaņā ar kuriem tiek atļauta tiesību slēgt publiskos līgumus tieša piešķiršana, tādējādi atkāpjoties no Kopienas direktīvām par publiskajiem piegādes un pakalpojumu līgumiem un jo īpaši no vispārīgajiem noteikumiem par izsludināšanu un dalību, kas paredzēti Direktīvas 93/36/EEK III un IV sadaļā un Direktīvas 92/50/EEK III un V sadaļā, lai iepirktu lidaparātus cīņai ar meža ugunsgrēkiem no gaisa un ugunsdzēšanas pakalpojumus, un noteikumus, kas arī ļauj šādu tiešu piešķiršanu, iepērkot tehnoloģisko un informātikas aprīkojumu un radioviļņu pārraides un uztveršanas iekārtas,

nepastāvot apstākļiem, kādos ir pieļaujama atkāpšanās no minētajiem Kopienu noteikumiem un, katrā ziņā nekādā veidā to nepublicējot, lai nodrošinātu konkurenci potenciālo piegādātāju starpā, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvu 93/36, kā arī ar EKL 43. un 49. pantu;

— noteikt Itālijas Republikai segt tiesāšanās izdevumus.

23. Itālija uzskata, ka Tiesai jāatzīst, ka prasībai nav priekšmeta, vai jānoraida prasība kā nepamatota.

Pieņemamība

24. Itālija savā rakstveida paskaidrojumā norāda, ka apstrīdētais rīkojums attiecās uz ierobežotu laika periodu, kuru noteica līdz 2002. gada 31. oktobrim izziņotā ārkārtas stāvokļa ilgums.

25. Šis apstāklis tiesas procesā bija par pamatu vairākām diskusijām par to, vai Komisijas prasību var atzīt par pieņemamu, ja argumentētais atzinums tika nosūtīts tikai 2003. gada 3. aprīlī, un var tikt apšaubīts, vai iespējamais pārkāpums vēl pastāvēja, beidzoties viena mēneša periodam, kas neatbilstību novēršanai noteikts šajā atzinumā.

26. Komisija pauda viedokli, ka, pirmkārt, apstrīdētajā rīkojumā netika iekļautas normas, kas ierobežotu tā darbību laikā vai noteiktu tā spēkā neesamību jebkādas citas tiesību normas darbības rezultātā; otrkārt, viens no pamatojumiem, uz kuru tas tika balstīts, proti, dekrēts par ārkārtas stāvokļa noteikšanu Verbano-Kuzio-Osolas provincē tika pagarināts līdz 2004. gada 31. jūlijam; treškārt, līgums par divu helikopteru iegādi, kas noslēgts pamatojoties uz apstrīdēto rīkojumu, nebija izpildīts līdz šī perioda beigām, jo vēl tika veiktas tehniskās pārbaudes un, ceturtkārt, ja Tiesa prasību atzītu par nepieņemamu, uz tā pamata dalībvalstis varētu veikt pagaidu pasākumus, atļaujot nepamatotas atkāpes no Kopienu tiesību normām par tiesību slēgt publiskos līgumus piešķiršanu un izvairīties no aizrādījuma, nodrošinot, ka tie zaudē spēku vai tiek atcelti pirms Komisija var uzsākt procesu.

27. Itālijas Republikas pārstāvis piekrita, ka prasība ir pieņemama. Viņš skaidri atzina, ka, ja tas tā nebūtu, tad nepastāvētu iespējas veikt nepieciešamo tiesas pārbaudi šāda veida gadījumos.

28. Šādos apstākļos es neierosinu izvērtēt apstrīdētā rīkojuma darbības izbeigšanos kā apstākli, kas ietekmētu prasības pieņemamību. Es tomēr piekrītu abiem lietas dalībniekiem, ka tāda veida īslaicīgiem Kopienu tiesību normu pārkāpumiem, kas minēti šajā lietā, nevar nepiemērot EKL 226. pantā noteikto procedūru tikai tāpēc, ka tiem ir ierobežots darbības termiņš.

Prasījumi

31. Komisija lūdz atzīt, ka pieņemot apstrīdētā rīkojuma 1. panta 2. punktu un 2. panta 1., 2. un 3. punktu, Itālija nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Direktīvu 93/36 un EKL 43. un 49. pantu.

29. Katrā ziņā — vai apstrīdētais rīkojums perioda beigās, kas neatbilstību novēršanai noteikts argumentētajā atzinumā, joprojām bija spēkā vai nē, un lai kāda būtu situācija attiecībā uz iepirkuma procedūrām, kas veiktas, pamatojoties uz rīkojumu — ir skaidrs, ka Itālija netika veikusi nekādus pasākumus, lai novērstu atklāto pārkāpumu, kura esamību tā turpina noliegt.

32. Šāds prasības pamatojuma sadalījums rada divas ievada piezīmes.

33. Pirmkārt, Komisija ir atsaukusies uz tiesību slēgt publiskos piegādes līgumus piešķiršanas procedūrām, kas sāktas un atceltas pirms apstrīdētā rīkojuma pieņemšanas [25]. Šie apstākļi var izskaidrot Komisijas īpašo interesi par rīkojumu, un tie var būt svarīgi dažiem Komisijas argumentiem par steidzamības pastāvēšanu.

30. Šādos apstākļos nevar uzskatīt, ka Itālija būtu rīkojusies atbilstoši argumentētajam atzinumam, un prasība nevar tikt atzīta par nepieņemamu [24].

34. Otrkārt, paskaidrojumos bija arī diskusijas par divu *Agusta* AB 412 helikopteru piegādi, pamatojoties uz apstrīdēto rīkojumu. Šo iepirkumu apstākļi var ieviest skaidrību attiecībā uz rīkojuma izdošanas apstākļiem.

24 — Skat. 1987. gada 10. marta spriedumu lietā 199/85 Komisija pret Itāliju (*Recueil*, 1039. lpp., 7.–9. punkts) un ģenerāladvokāta Lenca [*Lenz*] secinājumus, 19. un 20. punkts. Skat. arī ģenerāladvokāta Lenca secinājumus lietā C-210/89 Komisija pret Grieķiju (1991. gada 30. maija spriedums, *Recueil*, I-2659. lpp., 10. punkts); secinājumus lietā 103/84 Komisija pret Itāliju (1986. gada 5. jūnija spriedums, *Recueil*, 1759. lpp., 1. punkta c) apakšpunkts) un secinājumus lietā C-247/89 Komisija pret Portugāli (1991. gada 11. jūlija spriedums, *Recueil*, I-3659. lpp., 36. punkts) (šeit skat. arī sprieduma 25. punktu); visās šajās lietās prasība tika atzīta par pieņemamu.

25 — Skat. 17. punktu iepriekš.

35. Tomēr ir jāatceras, ka prasījumi attiecas tikai uz šī rīkojuma noteiktu normu pieņemšanu un nevis uz kādu noteiktu tiesību slēgt publisko līgumu piešķiršanas procedūru, lai arī kad tā uzsākta un uz kāda pamata veikta.

36. Prasījumu teksts arī rada pamatu vairākiem diezgan būtiskiem apsvērumiem.

37. Prasībā apgalvots, ka ar apstrīdētajām tiesību normām ir atļautas sarunu procedūras "atkāpjoties no Kopienas direktīvām par publiskajiem piegādes un pakalpojumu līgumiem un jo īpaši no vispārīgajiem noteikumiem par izsludināšanu un dalību, kas paredzēti Direktīvas 93/36/EEK III un IV sadaļā un Direktīvas 92/50/EEK III un V sadaļā, [..] nepastāvot apstākļiem, kādos ir pieļaujama atkāpšanās no minētajiem Kopienu noteikumiem un, katrā ziņā, nekādā veidā to nepublicējot, lai nodrošinātu konkurenci potenciālo piegādātāju starpā".

38. Pamatojoties uz to, Komisija secina, ka Itālija nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Direktīvu 93/36 un EKL 43. un 49. pantu — bet nevis ar Direktīvu 92/50.

39. Šāda pieeja ir pilnībā loģiska attiecībā uz publiskajiem piegādes līgumiem, kurus regulē Direktīva 93/36, taču ir mulsinoša attiecībā uz publiskajiem pakalpojumu līgumiem.

40. Tiesa tiešām ir noteikusi, ka, pat ja nepastāv prasība par atbilstību pakalpojumu direktīvas normām, tiesību slēgt publiskos līgumus piešķiršanas procedūrām ir jāatbilst pamatprincipiem, kas izriet no EKL 43. un 49. panta, jo īpaši nediskriminācijas principam, kurš nosaka pienākumu nodrošināt pārskatāmību, kas savukārt nosaka atbilstošu publicēšanu, kura garantētu konkurenci tirgū un līgumu piešķiršanas procedūru taisnīgu izskatīšanu [26].

41. Attiecīgi, ir pamatoti uzskatīt, ka arī ar tiesību slēgt publisko līgumu tiešas piešķiršanas procedūras izmantošanu, ja Direktīvā 92/50 nav paredzēta šāda izmantošana, tiek pārkāpti šie principi, jo būtībā publicēšana netiks veikta.

42. Tomēr, tas šķiet pārmērīgi netiešs veids, īpaši, ja ir iespējama precīzi tieša pieeja — un tā tiek izmantota cieši paralēli saistībā ar Direktīvā 93/36 noteiktajiem piegādes līgumiem.

26 — Skat. 8. punktu iepriekš.

43. Komisija nesniedz nevienu tiešu skaidrojumu tās izmantotajai pieejai, taču no prasības daļas [27] var tikt secināts, ka tā gatavojās atspēkot argumentu — ko Itālijas valdība faktiski neizmantoja —, ka attiecīgā publiskā pakalpojumu līguma vērtība ir mazāka par robežvērtību, sākot no kuras ir jāpiemēro Direktīva 92/50.

44. Tomēr, tā kā lieta attiecas uz tiesību normām un nevis uz saskaņā ar tām veiktām procedūrām, šāds apsvērums būtu attiecināms tikai tad, ja šīs tiesību normas būtu piemērotas skaidri un izņēmuma kārtā attiecībā uz līgumiem, kuru vērtība ir mazāka par robežvērtību, turpretim šajos līgumos faktiski nav atsauces ne uz kādu vērtību.

45. Turklāt rīkojuma forma attiecas uz sarunu procedūru atļaušanu, neiestājoties apstākļiem, kuros iespējama atkāpe no tiesību normām "un, jebkurā gadījumā [*comunque*], nekādā veidā to nepublicējot, lai nodrošinātu konkurenci potenciālo piegādātāju starpā".

46. Taču nevar pastāvēt tāda situācija, kad nepublicēšana *katrā ziņā* rada Kopienu tiesību normu pārkāpumu.

47. Ja ir iestājušies apstākļi, kuros iespējama atkāpe no tiesību normām, un tādejādi sarunu procedūra bez uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā ir pamatota, nevar prasīt veikt publicēšanu. No Līguma izrietošie principi nevar noteikt nepieciešamību pēc izsludināšanas, kas būtu jāievēro pat tad, ja direktīvās ir skaidri noteikta atkāpe no tiesību normām, vai noteikt, ka šī atkāpe būtu spēkā neesoša.

48. Tas, manā skatījumā, ir jāpiemēro analoģiski pat tad, ja līguma vērtība ir mazāka par robežvērtību, sākot no kuras ir jāpiemēro attiecīgā direktīva [28]. Ja kādi apstākļi normālā situācijā ir pamatojums sarunu procedūras izmantošanai, būtu absurdi uzskatīt, ka šis pamatojums nav piemērojams tad, ja līguma vērtība ir mazāka par direktīvā noteikto robežvērtību.

49. Attiecīgi atsevišķa atsauce uz nepublicēšanu EKL 43. un 49. panta izpratnē var tikt ņemta vērā tikai tad, ja attiecīgais līgums neietilpst attiecīgās direktīvas piemērošanas

27 — 48. punkts.

28 — Pretstatījumam šai situācijai, piemēram, lietā *Telaustria*, kas minēta iepriekš 11. zemsvītras piezīmē, līgumam, kura vērtība ir mazāka par robežvērtību, nevarētu tikt piemērota atkāpe, ja tas ietilptu direktīvas piemērošanas jomā.

jomā *un* nav pastāvējuši apstākļi, ar kuriem varētu pamatot direktīvā noteikto atkāpi.

50. Tomēr, šajā lietā apstrīdētajās tiesību normās iekļautā atļauja nekādā veidā nevar tikt aprobežota tikai ar šādām situācijām.

51. Kopumā prasījumu formulējums nav precīzi vienveidīgs vai skaidrs, un tas nepalīdz Tiesai veikt tās izvērtējumu.

52. Tomēr, analizējamais jautājums ir vienkāršs — vai pastāv jebkādi tiesiskie apstākļi, kas pamatotu atkāpi no vispārējām Direktīvas 93/36 vai, iespējams arī, Direktīvas 92/50 normām.

Par lietas būtību

53. Apstrīdētajās tiesību normās iekļautā atļauja var būt likumīga tikai tad, ja tā pamatota ar vienu no atkāpēm, kas noteikta Direktīvas 93/36 6. panta 3. punktā vai Direktīvas 92/50 11. panta 3. punktā.

54. Itālija faktiski konkrēti neatsaucas uz Direktīvu 92/50. Tā pamatā var būt pārliekas nozīmības piešķiršana diviem līgumiem, kas faktiski noslēgti pamatojoties uz šo atļauju, un kuri bija Direktīvas 93/36 regulētie publiskie piegādes līgumi. Tomēr, tā kā attiecīgās atkāpes būtībā ir vienas un tās pašas divās direktīvās, lai arī kāds lēmums tiktu pieņemts par vienu direktīvu, tas būtu spēkā arī attiecībā uz otru.

55. Itālija galvenokārt pamatojas uz Direktīvas 93/36 6. panta 3. punkta d) apakšpunktu [29], saskaņā ar kuru var veikt sarunu procedūru gadījumos, ja attiecīgām līgumslēdzējām iestādēm neparedzētu iemeslu dēļ ir radusies ārkārtēja steidzamība. Tā uzskata, ka steidzamā nepieciešamība apkarot meža ugunsgrēkus 2002. gada jūlijā izsludinātajā ārkārtas stāvokļa laikā bija šāds gadījums.

56. Tā turklāt atsaucas arī uz šīs pašas direktīvas 6. panta 3. punkta c) un e) apakšpunktu [30], ar kuru šāda procedūra ir atļauta, attiecīgi, ja tehnisku iemeslu dēļ prece ir jāiegādājas no noteikta piegādātāja un ja vajag turpināt sadarbību ar šo pašu piegādātāju, lai nodrošinātu piegāžu vienadabīgumu. Šie nosacījumu, kā uzsver Itālija, ir ievēroti, jo *Corpo Forestale* ir nepieciešamība

29 — Atbilst Direktīvas 92/50 11. panta 3. punkta d) apakšpunktam.

30 — Atbilst Direktīvas 92/50 11. panta 3. punkta b) apakšpunktam un f) apakšpunktam (plašākā nozīmē).

ekspluatēt viendabīgu floti, ko veido AB 412 helikopteri, kurus var piegādāt tikai *Agusta*.

Tehniskās prasības un piegāžu viendabīgums

57. Šie kritēriji var tikt aplūkoti vienkāršā veidā.

58. Lai arī kādi iemesli veicināja vai neveicināja nepieciešamību iegādāties *Agusta* AB 412 helikopterus, tie ir attiecināmi tikai uz faktiskajām procedūrām, kas veiktas saskaņā ar apstrīdētajā rīkojumā noteikto atļauju.

59. Taču iespējamais pārkāpums attiecas uz apstrīdētajām šī rīkojuma normām un nevis uz pašiem noslēgtajiem līgumiem. Nekas šajās tiesību normās vai apstrīdētā rīkojuma kontekstā nenorāda uz noteikta piegādātāja ierobežojumu jebkādā veidā.

60. Apstrīdētās tiesību normas tādejādi nevar tikt attaisnotas, pamatojoties uz Direktīvas 93/36 6. panta 3. punkta c) vai e) apakšpunktu, vai Direktīvas 92/50 11. panta 3. punkta b) vai f) apakšpunktu.

Steidzamība

61. Kā vispārīgs apgalvojums, ir neapstrīdami, ka plaši izplatītu meža ugunsgrēku izcelšanās var būt iemesls ārkārtējai steidzamībai, lai iegādātos ugunsgrēku apkarošanas pakalpojumus un aprīkojumu, ja tie jau nav pieejami pietiekamā apjomā.

62. Komisija neapstrīd šo apgalvojumu kā tādu, bet norāda, ka ne visi nosacījumi, lai piemērotu atkāpi, ir ievēroti. No vienas puses, meža ugunsgrēku izcelšanās vasarā ir regulāra parādība Eiropas dienvidos; tādejādi tie ir paredzami, un jebkura steidzamība attiecībā uz nepieciešamību iegādāties līdzekļus cīņai ar tiem ir Itālijas iestāžu darbības sastāvdaļa. No otras puses, apstrīdētais rīkojums bija spēkā pēc visā valstī pasludinātā ārkārtas stāvokļa beigām 2002. gada 31. oktobrī, un tādejādi var tikt izmantots, lai atļautu sarunu procedūras pēc jebkuras steidzamības situācijas beigām.

63. Es piekrītu, ka regulāri sezonāli notikumi nevar tikt uzskatīti par neparedzētiem iemesliem.

64. Tomēr nevar noliegt, ka pat šādi notikumi dažos gados var būt ar tādu ārkārtēju intensitāti vai tādā apmērā, ka tos likumīgi var uzskatīt par neparedzētiem.

65. Gan dekrēta par ārkārtas stāvokļa izsludināšanu visā valstī, gan apstrīdētā rīkojuma preambula norāda uz ārkārtas metereoloģiskajiem apstākļiem, kas izraisīja sausumu un meža ugunsgrēku riska palielināšanos. Rīkojums norāda uz šādiem apstākļiem gada sākumā, kas bija iemesls meža ugunsgrēku apkarošanas nodaļas ārkārtas darbībai un nepieciešamībai palielināt apjomu, kam jūnijā sekoja gadalaikam neraksturīgi augsta temperatūra ilgākā laika periodā, palielinot meža ugunsgrēku izcelšanās un izplatīšanās risku. Itālijas Republika savā paskaidrojumā norāda, ka 2002. gada vasarā šādi ugunsgrēki pārsniedza sliktākās prognozes.

66. Taču Komisija nav uzdevusi jautājumu par meteoroloģisko apstākļu ārkārtas raksturu vai meža ugunsgrēku izcelšanos 2002. gada vasarā. Tās argumenti ir vērsti tikai uz vasaras meža ugunsgrēku paredzamību vispār un nevis uz mehānismu, ar kuru Itālijas iestādes normālos apstākļos var likumīgi iegādāties nepieciešamos līdzekļus šādu ugunsgrēku apkarošanai, nepiemērojot nekādas steidzamas procedūras. Un pat vēlāk tā vairākkārt atsaucas uz faktisko divu AB 412 helikopteru iegādi un nevis uz atļauju, kas ir šīs lietas pamatā.

67. Var pieņemt, ka mežu ugunsgrēki Itālijā vasaras laikā ir paredzami, tādejādi iestādes nevar atsaukties uz savu kļūdu iepriekš nenodrošinoties pret šādiem ugunsgrēkiem, lai pamatotu sarunu procedūras izmantošanu saskaņā ar Direktīvas 93/36 6. panta 3. punkta d) apakšpunktu.

68. Ārkārtas meža ugunsgrēki, kas rodas ārkārtas laika apstākļu dēļ, tomēr būtībā nav paredzami kā tādi un var būt iemesls ārkārtējai steidzamībai šīs tiesību normas izpratnē.

69. Komisija nav prasījusi atspēkot vai noliegt apstrīdētā rīkojuma pamatojumā esošo apstākļu ārkārtas raksturu.

70. Es tādējādi uzskatu, ka Itālijai bija sākotnēji šķietams pienācīgs pamatojums steidzamības esamībai, lai izmantotu sarunu procedūru bez iepriekšējas uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā publicēšanas, un ka Komisija nav atspēkojusi pamatojuma neesamību.

71. Komisija turpmāk iebilst, ka uz šajā rīkojumā noteikto atļauju nevar attiecināt atkāpi no tiesību normām sakarā ar steidzamību, jo tā darbība netika ierobežota ar ārkārtas stāvokļa beigām.

72. Tā izvirza divus argumentus: pirmkārt, apstrīdētajā rīkojumā netika iekļautas normas, kas ierobežotu tā darbību laikā vai noteiktu tā spēkā neesamību jebkādas citas tiesību normas darbības rezultātā; otrkārt, Lauksaimniecības un mežsaimniecības politikas ministrija 2003. gada 21. maija vēstulē [31] apņēmās neizmantot apstrīdēto rīkojumu nevienai turpmākai iegādei — tādējādi atklājot, ka rīkojums nezaudēja spēku līdz ar visā valstī izsludinātā ārkārtas stāvokļa beigām 2002. gada 31. oktobrī.

73. Pirms šo argumentu apskatīšanas tomēr būtu lietderīgi norādīt, ka fakts par dekrēta, ar kuru tika izsludināts ārkārtas stāvoklis Verbano-Kuzio-Osolas provincē, darbības pagarināšanu līdz 2004. gada 31. jūlijam [32] nav attiecināms uz šo jautājumu. Prasībā ir lūgts atzīt, ka *izdodot* apstrīdēto rīkojumu Itālija nav izpildījusi tās pienākumus. Tajā nav norādes vai apgalvojuma, ka tā izdošanas laikā būtu iecerēta tā juridiskā pamatojuma pagarināšana, un prasījumā nav atsauces uz šādu pagarinājumu vai apstrīdētā rīkojuma atstāšanu spēkā pēc kāda noteikta datuma.

74. Nav attiecināms arī tas, ka līguma par divu AB 412 helikopteru iegādi izpilde netika pabeigta līdz valstī izsludinātā ārkārtas stāvokļa beigām. Būtiski ir tas, vai atļauja veikt sarunu procedūru joprojām var tik izmantota pēc šī perioda.

75. Apskatot Komisijas pirmo argumentu, jānorāda, ka Itālijas valdība atbild, ka apstrīdētais rīkojums loģiskā veidā zaudēja spēku beidzoties valstī izsludinātajam ārkārtas stāvoklim, ar kuru tas tika pamatots.

31 — Prasības pieteikuma 8. pielikums.

32 — Skat. 11. punktu iepriekš.

76. Tas šķiet ticams apgalvojums.

77. Ja izpildu rīkojums ir izdots saskaņā ar paziņojumu par ārkārtas stāvokli, ir pamatoti uzskatīt, ka tā darbība un spēkā esamība turpināsies, līdz ārkārtas stāvoklis tiesiskā veidā beigs pastāvēt. Šajā lietā apstrīdētā rīkojuma preambulā ir minēts ne tikai paziņojums par ārkārtas stāvokli valstī, bet norādītas tā darbības termiņa beigas 2002. gada 31. oktobrī. Es piebildīšu arī, ka 1992. gada 24. februāra Likuma Nr. 225 5. panta 2. punkts, kas ir viens no apstrīdētā rīkojuma juridiskajiem pamatojumiem, nosaka, ka pasākumi, ar kuriem izdarītas atkāpes no spēkā esošajām tiesību normām, var tikt veikti, "lai nodrošinātu ārkārtas stāvokļa novēršanu pamatojoties uz" paziņojumu par ārkārtas stāvokli — teksta daļa, kas cieši norāda, ka šādi pasākumi, kas veikti ārpus šī konteksta, nav spēkā esoši.

78. Protams, šķiet, ka jebkura sarunu procedūra, kas veikta pamatojoties uz apstrīdētajā rīkojumā iekļautās atļaujas pamata pēc ārkārtas stāvokļa beigām, var tikt apstrīdēta uz šī pamata. Tomēr katrā ziņā nav norādes vai apgalvojuma, ka attiecīgās iestādes būtu mēģinājušas uzsākt šādas procedūras pēc šī datuma. Tas turklāt ir atbilstošs Itālijas argumentam un iespējamam pieņēmumam, ka atļauja ir spēkā esoša valstī izsludinātā ārkārtas stāvokļa laikā, un ka tas līgums par divu AB 412 helikopteru iegādi, kas acīmredzot ir vienīgais pamatojoties uz atļauju noslēgtais līgums, tika apstiprināts 2002. gada 31. oktobrī, pēdējā ārkārtas stāvokļa dienā.

79. Tomēr 2003. gada 21. maijā izteiktais solījums neizmantot apstrīdēto rīkojumu nevienai turpmākai iegādei, var šķist pretrunā viedoklim, ka rīkojums šajā datumā vairs nebija spēkā.

80. Itālijas valdība apstiprina šo pretrunu, bet apgalvo, ka ministrijas solījums tikai norāda uz faktu, ka vairs nebija iespējams likumīgi pamatoties uz apstrīdēto rīkojumu, un nenorāda, ka tai būtu bijusi kāda izvēle attiecībā uz šo jautājumu.

81. Attiecīgā vēstules daļa, kurā apskatīti arī citi jautājumi un kurā, šķiet, ir nodoms norādīt, ka Komisijas apgalvojumi vairākos jautājumos ir nepamatoti, norāda, ka solījumam seko apgalvojums par to, ka divu AB 412 helikopteru iegāde katrā ziņā bija

atbilstoša Kopienu tiesību aktiem un, ka apstrīdētais rīkojums norādīts tikai kā "pastiprinošs apstāklis".

82. Šādos apstākļos es neuzskatu, ka vēstule ir pietiekams pamats, lai noteiktu, ka apstrīdētais rīkojums bija spēkā esošs 2003. gada 21. maijā.

83. Tādējādi es uzskatu, ka Komisija nav pierādījusi, ka apstrīdētās tiesību normas varētu tikt izmantotas, lai veiktu iepirkumus vai saņemtu pakalpojumus pēc ārkārtas stāvokļa, attiecībā uz kuru normas tika pieņemtas, beigām vai kopumā, ka ārkārtējas steidzamības iemesli, uz kuriem Itālijas valdība ticami pamatojas, nepastāvēja vai bija radušies Itālijas iestāžu dēļ.

Tiesāšanās izdevumi

84. Itālijas Republika nav prasījusi atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, tādējādi, ievērojot Reglamenta 69. panta 2. punktu, ir jāpiespriež katram lietas dalībniekam segt savus tiesāšanās izdevumus pašam.

Secinājumi

85. Pamatojoties uz iepriekš teikto, uzskatu, ka Tiesai:

— jānoraida prasība;

— jāpiespriež katram lietas dalībniekam segt savus tiesāšanās izdevumus pašam.